

คู่มือครู

พระราโชวาทในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พระราชทานแก่บัณฑิตวิทยาลัยครูทั่วประเทศ
พุทธศักราช ๒๕๒๖

เฉลิมพระเกียรติในวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๕๕ พรรษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ที่ รล ๐๐๐๘/๒๗/๒๐

สำนักราชเลขาธิการ

สวนจิตรลดา กทม. ๑๐๓๐๓

๑๑ เมษายน ๒๕๕๓

เรื่อง พระราชทานพระราชานุญาต

เรียน เลขาธิการสภาการศึกษา

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ ๐๓๐๑/๔๑๒๕๗ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓

ตามที่มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูล ขอพระราชทานพระราชานุญาตเชิญ พระราโชวาท ในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ แทนพระองค์ ไปในงานพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูทั่วประเทศ เมื่อปี ๒๕๒๖ ณ สวนอัมพร จำนวน ๑๘ องค์ ไปจัดทำ “คู่มือครู” เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุ ๕๕ พรรษา วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๓ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

พระราชทานพระราชานุญาต

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(คุณหญิงอารยา พิบูลนครินทร์)

ราชเลขาธิการ ในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

กองงานในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โทร. ๐๒ ๒๘๐ ๑๖๔๐ - ๑ โทรสาร. ๐๒ ๒๘๐ ๑๖๓๕

เว็บไซต์ : www.ohmpps.go.th

ที่ ศษ ๐๓๐๑/๔๑๒๙๗

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอพระราชทาน พระราชานุญาต ประมวลพระราโชวาทที่พระราชทานแก่บัณฑิตครู จัดทำเป็น
“คู่มือครู” เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

เรียน ราชเลขาธิการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการประมวลพระราโชวาทของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ที่พระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูทั่วประเทศเมื่อปี ๒๕๒๖ เพื่อร่วม
เฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสพระชนมายุครบ ๕๕ พรรษาในปี ๒๕๕๓

สืบเนื่องจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
พระราชทานพระราชานุญาตให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา รวบรวมพระราโชวาทที่พระราชทาน
ในโอกาสเสด็จ แทนพระองค์ไปในงานพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิต ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ ถึงปี
๒๕๔๙ ในรูปแบบเอกสารและซีดีรอม เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสพระชนมายุครบ ๕๕
พรรษา ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๓ ดังรายละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ในขั้นตอนการรวบรวมพระราโชวาทดังกล่าวได้พบข้อมูลที่นำเสนอว่า เมื่อปี ๒๕๒๖ สมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จ แทนพระองค์ไปในงานพระราชทานปริญญาบัตรแก่
บัณฑิตวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร ซึ่งเป็นเพียงปีเดียวที่พระราชทานปริญญาบัตร
และพระราโชวาทแก่บัณฑิตครูโดยเฉพาะ

พระราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสดังกล่าวรวม ๑๘ องค์ นับเป็นหลักการอันทรงคุณค่า
ต่อการสร้างเสริมจิตวิญญาณของความเป็นครูที่ดี สามารถส่งเสริมนโยบายการปฏิรูปการศึกษาใน
ทศวรรษที่สองด้านการพัฒนาครูยุคใหม่ได้อย่างดียิ่ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงเห็นสมควร
จัดทำเป็น “คู่มือครู” เพื่อเผยแพร่ให้บัณฑิต นักศึกษา ครู อาจารย์ ได้เรียนรู้ถึงเนื้อหาสาระดังกล่าว และ
สามารถน้อมนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต
(รายละเอียดตั้งโครงการฯ ที่แนบมาพร้อมนี้ด้วยแล้ว)

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดนำความขึ้นกราบบังคมทูลขอพระราชทาน พระราชานุญาต
จัดพิมพ์พระราโชวาท ๑๘ องค์ดังกล่าว เป็นหนังสือ “คู่มือครู” เพื่อเผยแพร่แก่ครูและบุคคลทั่วไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ชงทอง จันทราศุ)

เลขาธิการสภาการศึกษา

ศูนย์ประชาสัมพันธ์การศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

โทร. ๐๒ ๖๖๘ ๗๑๒๓ ต่อ ๑๑๑๗, ๑๑๑๙ โทรสาร ๐๒ ๒๕๓๐๐๘๓

ปรารภ

เมื่อเดือนพฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ต่อเนื่องกันถึงเก้าวัน ในวโรกาสนั้นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราโชวาทแก่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู เป็นจำนวน ๑๘ องค์ และอาจถือได้ว่าเป็นพระราโชวาทที่พระราชทานแก่บัณฑิตผู้จะทำหน้าที่เป็นครูในวันข้างหน้าโดยเฉพาะเจาะจง สารแห่งพระราโชวาทชุดนี้ควรที่ผู้เป็นครูทั้งหลาย จะได้รับพระราชทานไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นข้อคิดและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ ตลอดถึงการครองชีวิตโดยทั่วไปด้วย

โดยที่พระราโชวาทชุดนี้ยังมีได้เคยจัดพิมพ์เผยแพร่ในลักษณะรวมเล่มมาก่อน ในวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๕๕ พรรษา ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๓ ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ขอพระราชทานพระราชนุญาตรวบรวมและจัดพิมพ์พระราโชวาทดังกล่าวเป็นเล่มสมุดขึ้น ใช้ชื่อว่า “คู่มือครู” เพื่อเผยแพร่แก่ผู้ประกอบวิชาชีพครูและผู้สนใจโดยทั่วไป การนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระราชนุญาต พระเดชพระคุณเป็นล้านเกล้าล้านกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ขอผู้ที่ได้รับหนังสือเล่มนี้ไว้ศึกษา ได้ตั้งใจร่วมกันและน้อมนำแนวทางอันล้ำค่าตามพระราโชวาทในเล่มสมุดนี้ไปปฏิบัติให้เกิดผลจริง ความสำเร็จ ความดีงาม และประโยชน์ ทั้งปวงที่จะเกิดขึ้นจากกรณีเช่นนั้น จักเป็นปฏิบัติบูชาฉลองพระมหากรุณาธิคุณ สมดังพระราชปณิธานปรารภในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทุกประการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

หน้า

ปรารภ

๙

พระราชโอรสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตวิทยาลัยครู ทั่วประเทศ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันอังคารที่	๑๗	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคเช้า)	๑๓
วันอังคารที่	๑๗	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคบ่าย)	๑๕
วันพุธที่	๑๘	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคเช้า)	๑๖
วันพุธที่	๑๘	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคบ่าย)	๑๘
วันพฤหัสบดีที่	๑๙	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคเช้า)	๒๐
วันพฤหัสบดีที่	๑๙	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคบ่าย)	๒๒
วันศุกร์ที่	๒๐	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคเช้า)	๒๔
วันศุกร์ที่	๒๐	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคบ่าย)	๒๖
วันอาทิตย์ที่	๒๒	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคเช้า)	๒๘
วันอาทิตย์ที่	๒๒	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคบ่าย)	๒๙
วันจันทร์ที่	๒๓	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคเช้า)	๓๑
วันจันทร์ที่	๒๓	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคบ่าย)	๓๓
วันอังคารที่	๒๔	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคเช้า)	๓๕
วันอังคารที่	๒๔	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคบ่าย)	๓๖
วันพุธที่	๒๕	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคเช้า)	๓๗
วันพุธที่	๒๕	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคบ่าย)	๓๙
วันศุกร์ที่	๒๗	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคเช้า)	๔๐
วันศุกร์ที่	๒๗	พฤษภาคม	๒๕๒๖	(ภาคบ่าย)	๔๑

คู่มือครู

พระราชโฆวาท
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคเช้า)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูในครั้งนี้. ข้าพเจ้ายินดีและพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของกรมการฝึกหัดครูได้ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ทั้งในด้านการศึกษาและการพัฒนาสังคมให้สอดคล้องกับนโยบายของชาติ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จอันเป็นผลแห่งความตั้งใจจริงและความอุตสาหะ. ครวที่แต่ละคนจะภาคภูมิใจ.

ก่อนอื่น ข้าพเจ้าใคร่จะพูดถึงความหมายของคำว่า บัณฑิต ให้เข้าใจ เพื่อท่านทั้งหลายจะได้ปฏิบัติตนให้ถูกต้อง สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิตอย่างแท้จริง. บัณฑิต หมายถึง ผู้ที่มีความรอบรู้ ผู้มีปัญญาและรู้จักใช้ปัญญา คือคิดด้วยปัญญา พุดด้วยปัญญา และทำด้วยปัญญา เพื่อให้กิจที่ทำ คำที่พุด และเรื่องที่คิดทั้งปวง เป็นสุจริตและเป็นประโยชน์ ดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงลักษณะของบัณฑิตไว้สามประการว่า เป็นผู้ที่คิดแต่สิ่งดี พุดแต่คำดี และกระทำแต่กรรมดี. ท่านทั้งหลายเป็นทั้งบัณฑิต เป็นทั้งครู จึงยังต้องมีลักษณะพิเศษเพิ่มขึ้นไปอีก กล่าวคือ นอกจากจะต้องมีความรอบรู้วิทยาการ และมีปัญญารู้คิดด้วยเหตุผลแล้ว บัณฑิตครูยังจะต้องมีคุณสมบัติอื่นๆ ด้วย. คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งของบัณฑิตครู ก็คือ จะต้องสามารถประพฤติปฏิบัติตัวให้เป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสแก่ผู้เป็นศิษย์. ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อถือหรือเชื่อมั่น คือเชื่อมั่นในความรู้ความคิดของครู ซึ่งครูจะสร้างสรรค์ขึ้นได้ด้วยการชวนช่วยศึกษา ทั้งในวิชาการโดยตรง ทั้งในความรู้ทั่วไป ให้เกิดเป็นความรู้ที่กว้างขวางถูกต้อง แม่นยำ ทั้งสามารถนำมาสั่งสอนถ่ายทอดให้แก่ศิษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ. เลื่อมใส นั้นหมายความถึงความนิยมชมชื่นและยกย่องเทิดทูนในความดี ซึ่งครูสามารถสร้างขึ้นได้ด้วยการตั้งใจสำรวมระวังประพฤติปฏิบัติตัวให้เหมาะสมแก่ฐานะหน้าที่ ให้เป็นแบบอย่างที่ดีงามทั้งในด้านจรรยาบรรณ ในด้านความขยันหมั่นเพียร ความสุจริตเที่ยงธรรม และความรู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม. ถ้าบัณฑิตครูทั้งหลายตั้งใจพยายามศึกษาฝึกฝนตนเองให้มีคุณสมบัติดังกล่าวนี้สมบูรณ์ขึ้น ก็จะได้รับยกย่องว่าเป็นครูแท้ เป็นผู้ที่ศิษย์จะเลื่อมใส

ศรัทธาและเคารพนับถืออย่างจริงจัง และจะช่วยให้การปฏิบัติงานทุกอย่างบรรลุผลสำเร็จ
สมความมุ่งหมาย บังเกิดผลดีแก่เยาวชนและประเทศชาติยาวนานสืบไปดังเจตนา.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกคน
มีกำลังกาย กำลังใจและสติปัญญา ที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานให้บรรลุผลอันเลิศ ให้ประสบ
ความสำเร็จ ความเจริญ ความสุขทุกๆ ประการในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุม
ณ ที่นี้ มีความสุขสวัสดิ์สืบไป.

พระราชโฆวาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วันอังคาร ที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูในปีนี้. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อเช้านี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมนี้ถึงความหมายของคำว่าบัณฑิต และคุณสมบัติที่สำคัญของบัณฑิตครูประการหนึ่ง สรุปใจความว่า บัณฑิตคือผู้มีความรอบรู้ มีปัญญาและใช้ปัญญาในการพูด การคิด ตลอดจนการกระทำทุกอย่าง. และคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับครูนั้นก็คือความสามารถที่จะทำให้นักศึกษามีศรัทธาและความเลื่อมใสในตัวครู ซึ่งครูอาจทำได้ด้วยความตั้งใจชวนช่วยศึกษา ให้มีความรอบรู้กว้างขวางแม่นยำชำนาญ และด้วยการประพฤติปฏิบัติตัวให้สมควรแก่ฐานะหน้าที่ มีความสุจริตเที่ยงตรง รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นแบบอย่างที่ดีที่ศิษย์จะยึดถือได้.

บ่าวนั้น ข้าพเจ้าใคร่จะเน้นให้ท่านทั้งหลายได้ตระหนักว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีเกียรติ มีความสำคัญ และที่ต้องรับผิดชอบต่ออนาคตของชาติอย่างยิ่งนี้ บัณฑิตทั้งหลายแต่ละคน และทุกคน ต้องพยายามใช้พลังทุกอย่างของท่าน คือพลังกาย พลังใจ พร้อมทั้งพลังความรู้และสติปัญญาทั้งหมด ประกอบกิจการงานในหน้าที่ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติให้มากที่สุด. ถ้ามีปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ ขอให้พยายามใช้สติปัญญาความสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นๆ ด้วยเหตุด้วยผล ด้วยหลักวิชา และด้วยความละเอียดรอบคอบ. นอกจากนั้นจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความหนักแน่นอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ความคับแค้นทั้งทางกาย ทางใจ เป็นเครื่องประกอบส่งเสริมอีกด้วย จึงจะช่วยให้งานที่ปฏิบัติ มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งใจปรารถนาได้.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีกำลังใจ กำลังใจอันเข้มแข็ง มีสติปัญญาอันมั่นคงเยียบแหลม ที่จะควบคุมความคิดและการกระทำ ทั้งปวงให้ดำเนินไปในทางที่ถูกต้อง ที่เจริญและเป็นประโยชน์ โดยไม่ผิดพลาด เพื่อสามารถนำตนและประเทศชาติให้ก้าวไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงปลอดภัย.

พระราชโฆวาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคเช้า)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้า มาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา จากวิทยาลัยครูเป็นวันที่สอง. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติ และความสำเร็จในการศึกษา.

บัณฑิตส่วนใหญ่คงจะออกไปประกอบอาชีพครูตามแนวทางที่ได้ศึกษามา. ดังนั้น ในวันนี้อาจารย์จึงใคร่จะพูดกับท่านทั้งหลายถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครู.

อาชีพครูถือว่าสำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญ มั่นคง. และก่อนที่จะพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญได้นั้น จะต้องพัฒนาคน ซึ่งก็ได้แก่เยาวชน ของชาติ เสียก่อน เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่าสมบูรณ์ทุกด้าน จึงจะสามารถ ช่วยกันสร้างความเจริญให้แก่ชาติต่อไปได้. ดังนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้บัณฑิตครูทั้งหลายได้ สำนึกให้แน่ตระหนักว่า ตัวท่านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์อนาคต. แต่ละคน และทุกคน จำเป็นต้องตั้งใจช่วยกันปลูกฝังความรู้ ความคิด และจิตใจของเยาวชนไทยให้ พัฒนาไปในทางที่ถูกต้องดีงาม. ปัจจุบันนี้ โลกวิวัฒนาการไปเร็วมาก. การเปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็วนั้นบางอย่างอาจก่อปัญหาให้ต้องขบคิดต้องแก้ไข. จึงเป็นหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ของครู ที่จะต้องพยายามเตรียมเยาวชนให้สามารถเผชิญและแก้ปัญหาหรือปรับตัวเอาได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ด้วยการฝึกให้ใช้เหตุผลที่ถูกต้องเหมาะสม และถูกหลักวิชาการ. และสิ่งที่ ท่านจะต้องกระทำควบคู่กันไปอีกอย่างหนึ่ง ก็คือการฝึกฝนให้เยาวชนสามารถพึ่งตนเองและ กระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จได้ด้วยตัวเอง. สิ่งนี้จะช่วยพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนเข้มแข็งแกร่งกล้า สามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งปวงได้.

หน้าที่ของครูในการพัฒนาคนนั้นเป็นหน้าที่ที่หนัก และกระทำได้ด้วยความยากลำบาก. ข้าพเจ้าต้องขอให้ท่านทั้งหลายพยายามกระทำให้จนสุดกำลัง ด้วยวิชาการ ด้วยสติปัญญา

ด้วยความรู้ความสามารถ ด้วยความหนักแน่นอดทน และด้วยคุณธรรมความดีต่างๆ ประการ
ของผู้เป็นครู. และต้องขอฝากความหวังอันยิ่งใหญ่ คือเยาวชน ไว้กับบัณฑิตครูทุกคน เพราะ
อนาคตของเยาวชนก็คืออนาคตของชาติไทยมิใช่อื่นเลย.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบ
ความสุข ความสำเร็จในชีวิต และมีความเจริญในหน้าที่การงานจงทั่วกันทุกคน.

พระราชโอรพาท
สมเด็จพะเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคบ่าย)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูเป็นวันที่สอง. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ในภาคเช้า ข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นผู้ให้การศึกษาหล่อหลอมเยาวชนผู้เป็นกำลังและอนาคตของชาติ ให้เจริญงอกงามด้วยความรู้ความสามารถ ด้วยความคิดจิตใจ และด้วยคุณธรรมความดีทุกๆ ด้าน อันเป็นสมบัติของคนดี. ผู้ที่เข้ามาเป็นครูจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ความรู้ความคิด วิทยาการ ความหนักแน่นอดทน พร้อมด้วยความอุตสาหะพากเพียรโดยเต็มกำลัง เพื่อปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญและมีเกียรตินั้น ให้บรรลุผลอันพึงประสงค์.

ในภาคบ่ายนี้ ข้าพเจ้าจะพูดถึงความสำคัญของครูต่อไป. นับแต่โบราณนานมาคนไทยยกย่องนับถือครูมาก ว่าเป็นบุพการีที่ส่องรองจากบิดามารดา เพราะครูเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติต่อศิษย์เช่นเดียวกับบิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรธิดา กล่าวคือ ครูเป็นผู้ปลูกฝังความรู้ ความคิด สติปัญญา ความสามารถฉลาดเฉลียว อบรมบ่มนิสัยศิษย์ให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรมประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างอันดีงามแก่ศิษย์ มีความเมตตากรุณาเอาใจใส่ห่วงใยความเป็นอยู่ของศิษย์ เป็นที่พึ่งในยามที่ศิษย์ต้องเผชิญปัญหาหรือความเดือดร้อน ด้วยการช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษา. เมื่อศิษย์กระทำผิดพลาด ก็พร้อมที่จะให้อภัย และแนะนำสั่งสอนให้เกิดความรู้สำนึกผิดชอบชั่วดี. เมื่อศิษย์เจริญเติบโตศึกษาสำเร็จ มีความมั่นคงในชีวิต ก็พลอยชื่นชมและมีความสุขไปด้วย. จิตใจของครูที่แท้ที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณาดังนั้น จึงเป็นที่รักและเคารพยกย่องเป็นบุพการีดังกล่าวมา.

ท่านทั้งหลายที่จะออกไปเป็นครูอาจารย์ ขอให้ตั้งใจบำเพ็ญตนเป็นครูที่ดี มีความเมตตากรุณาสั่งสอนศิษย์ให้มีความเจริญก้าวหน้า มีความกล้าหาญหนักแน่นอดทนที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ มีความดีพร้อมทั้งความประพฤติปฏิบัติและความคิดจิตใจ เพื่อประเทศชาติจะได้รุ่งเรืองและดำรงมั่นอยู่ตลอดสืบไป.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุกๆ ประการ ขอให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระราชโฆวาท
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคเช้า)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู เป็นวันที่สาม. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทุกคน.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงความสำคัญของครูในฐานะที่เป็นบุพการี เป็นใจความว่า ครูที่แท้ย่อมมีความรักความห่วงใยและความปรารถนาดีต่อศิษย์ มุ่งหวังให้ศิษย์มีความเจริญมั่นคงในชีวิต เช่นเดียวกับบิดามารดาผู้รักและหวังดีต่อบุตรธิดา. ยินดีเสียสละอดทนต่อความลำบาก สั่งสอนอบรมปลูกฝังทั้งความรู้ ความคิด และคุณธรรม อันดีงามให้แก่ศิษย์. ผู้เป็นครูจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะปฏิบัติตัวให้สมกับที่ได้รับยกย่องดังนั้น.

วันนี้ ข้าพเจ้าจะพูดถึงความสำคัญของครูในแง่ที่เป็นบุชชนียบุคคล. คนไทยทุกยุคทุกสมัยให้เกียรติครูและยกย่องว่าเป็นบุคคลที่ควรบูชา เพราะครูมีคุณสมบัติอันประเสริฐ นานัปการ. นอกจากมีความรู้ความสามารถในการสอนแล้ว ยังมีคุณธรรมและจิตใจอันดีงาม ซึ่งแต่ละคนเพียรพยายามสร้างสมรักสามาถตลอดชีวิต. ครูที่แท้นั้นเป็นผู้ทำแต่คุณงามความดี มีจิตใจเมตตากรุณาอันกว้างขวางไม่อาจประมาณได้. และมีได้ให้ความเมตตาแต่เฉพาะกับศิษย์เท่านั้น หากแต่ยังแผ่ไปถึงบุคคลอื่นๆ ด้วย. ครูมีน้ำใจสะอาดผ่องใส มีความเที่ยงตรงวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงไปด้วยอำนาจอคติ เป็นผู้เสียสละเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมเสมอ มีความอดุสหาหะ อดทน ประหยัดอดออม ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ไม่มีวณเภาในลาภยศและอบายมุขทั้งปวง. เฉพาะอย่างยิ่งครูเป็นผู้รักหาวิชาวินัยเคร่งครัด ระมัดระวังในความประพฤติปฏิบัติของตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนอันดีงามอยู่ตลอดเวลา จึงได้รับความเชื่อถือและวางใจของบุคคลอื่นโดยทั่วไป.

ข้าพเจ้าใคร่ขอให้บัณฑิตครูทั้งหลายพยายามสร้างเสริมเพิ่มพูนคุณงามความดีของครูดังกล่าว
แล้วให้ค่อยๆ บริบูรณ์ขึ้นในตัวท่าน. ก็จะเป็นเครื่องเกื้อหนุนนำพาให้บรรลุความสำเร็จ
ความเจริญ ความมีเกียรติ และความภาคภูมิใจ พร้อมทุกประการ.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทั้งหลาย
ประสบความสุขความเจริญเป็นที่น่ายกย่องสรรเสริญของทุกคนทุกฝ่าย และขอให้ทุกท่าน
ที่มาร่วมในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิโดยทั่วกัน.

พระราชโฆวาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้า
มาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากวิทยาลัยครูครั้งนี้ ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อวันก่อนๆ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงคุณสมบัติของครูมาแล้ว
หลายข้อ ซึ่งล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ครูได้รับความสำเร็จและความยกย่อง
นับถือจากศิษย์และบุคคลทั่วไปในสังคม. วันนี้ ข้าพเจ้าจะกล่าวเพิ่มเติมอีกถึงความไม่ติด
ไม่นิยมยึดมั่นอยู่แต่ในทางวัตถุ อันเป็นสิ่งสำคัญเหมือนกัน.

ปัจจุบันนี้ท่านทั้งหลายจะสังเกตเห็นว่า วิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ เจริญรุดหน้า
ไปอย่างรวดเร็ว. ทำให้เกิดการสรรค์สร้างและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ นานาสารพัดอย่างขึ้นมา อำนวย
ความสะดวกสบาย และสนองความต้องการของคน ที่เพิ่มขึ้นเพิ่มขึ้นทุกวัน. ไม่ว่าคนชาติใด
ภาษาใดต่างก็พากันทุ่มเททั้งทุนรอน ทั้งเวลา ทั้งความคิดอ่าน ลงในการศึกษาค้นคิดผลิต
สร้างสิ่งๆที่เรียกว่าความเจริญทางวัตถุแข่งกัน เพื่อความก้าวหน้า ทันสมัย และความยิ่งใหญ่
ของตัว จนไม่มีเวลาจะเอาใจใส่กับการศึกษาขัดเกลาความคิดจิตใจมากนัก. ทำให้ความประณีต
สุชุม ความงดงาม รวมทั้งความรู้สึกรักผิดชอบชั่วดี ที่เรากลึกอกว่าเป็นความเจริญทางจิตใจ ค่อยๆ
จางหายไปจากคนบางพวกบางเหล่าอย่างน่าวิตก. เมื่อความเจริญในจิตใจจางหายไป ความ
หยาบกระด้าง ความเห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ และความเบียดเบียนกันก็เข้ามาแทนที่. ในที่สุด
ก็ทำให้โลกที่เจริญก้าวหน้าด้วยวัตถุยุคปัจจุบัน กลายเป็นโลกที่แห้งแล้ง ร้อนระอุ ไม่น่าอาศัย.
ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอฝากข้อเตือนใจแก่บัณฑิตครูทุกคนว่า ท่านทั้งหลายไม่ควรเพ่งเล็งยึดมั่น
ในวัตถุจนเกินไปนัก. ความเจริญจำเป็นต้องควบคู่กันไปทั้งทางวัตถุและจิตใจ ชีวิตและ
ความสุขของคนจึงจะสมบูรณ์. ถ้าท่านสร้างความเจริญให้แก่ตัวแก่ผู้อื่นได้ครบทั้งสองส่วน

ล้วนพอเหมาะพอดีกัน ท่านก็จะได้รับความสุขความเจริญที่แท้จริง และจะเกื้อกูลสังคมให้สุขสงบ
พ้นจากความเดือดร้อนวุ่นวาย.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จและเจริญในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มา
ร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ทุกเมื่อทุกคน.

พระราชโฆวาท
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคเช้า)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู ในครั้งนี้. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและ ความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อสองวันที่แล้ว ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงคุณสมบัติของครูที่ดีไว้หลายประการ สรุปใจความได้ว่า ครูที่ดีจะต้องมีทั้งความรู้ความสามารถในด้านวิชาการด้วย มีความดีงามในความประพฤติ และจิตใจเป็นพื้นฐานรองรับด้วย จึงจะประสบความสำเร็จในการทำงาน เป็นที่ยกย่องนับถือของศิษย์และบุคคลทั่วไป.

วันนี้ ใครจะพูดถึงหน้าที่สำคัญๆ ของครูเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายอีก. หน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การใฝ่หาความรู้ให้แก่ตนเอง เพราะความรู้เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เกิดปัญญาความเฉลียวฉลาด และความก้าวหน้า. สำหรับบัณฑิตครูนั้น นอกจากจะช่วยให้เกิดความรอบรู้เฉลียวฉลาดแล้ว การใฝ่หาความรู้ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ที่จะให้การสอนมีประสิทธิภาพ และมีผลอย่างสูงในด้านการสร้างเสริมศรัทธาเลื่อมใสและความเคารพนับถือ. ยิ่งในสมัยที่วิทยาการต่างๆ ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเช่นนี้ ครูจะต้องกระตือรือร้น ขวนขวายติดตามวิวัฒนาการทางวิชาการมากยิ่งขึ้น เพื่อจะได้ก้าวทันโลก ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์. วิชาความรู้มีอยู่มากมาย อาจศึกษาได้ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ด้วยการฟัง การอ่าน การสังเกตขบคิด และการเข้ารับการศึกษาอบรม. การใฝ่หาความรู้จะได้ผลสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อท่านทั้งหลายเข้าใจถึงซึ่งถึงเหตุถึงผลถึงแก่นแท้และเนื้อหาของวิชานั้นๆ อย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจน จนสามารถจดจำนำมาใช้ได้ ทั้งหลักทฤษฎีและส่วนละเอียด. ข้อสำคัญเมื่อได้เรียนรู้แล้ว ท่านจะต้องนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่นนำไปสั่งสอน ไปปฏิบัติงาน ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตให้ได้ด้วย จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ได้ประโยชน์จากการใฝ่หาความรู้อย่างแท้จริง.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน
ประสบความสุขและความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และขอให้
ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระราชโฆวาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วันศุกร์ ที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูในครั้งนี้. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทุกคน.

เมื่อเช้า ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงหน้าที่ของครูในการเฝ้าหาความรู้เป็นใจความว่า บัณฑิตครูจะต้องเฝ้าหาความรู้ให้กว้างขวางทันกาลสมัย เพื่อให้การสอนการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ. และการเฝ้าหาความรู้ นั้น จะนับว่าสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อสามารถเรียนรู้ได้อย่างแจ่มชัดทั้งในหลักการและในส่วนละเอียด ทั้งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ได้อย่างแท้จริงด้วย.

บ่ายวันนี้ ข้าพเจ้าจะพูดถึงหน้าที่สำคัญของครูอีกประการหนึ่ง คือการให้การศึกษแก่เยาวชน. การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและการพัฒนาความรู้ ความคิด รวมทั้งคุณธรรมของบุคคล. การให้การศึกษแก่เยาวชนจึงต้องทำให้ครบถ้วนล้วนพอเหมาะสมกัน ทั้งด้านวิชาการ ด้านการปฏิบัติ ด้านความประพฤติ ตลอดจนด้านความคิดจิตใจและคุณธรรม เพื่อให้เยาวชนมีอุปการณณ์ดำเนินชีวิตอย่างครบครัน อันจะช่วยให้เขาได้เติบโตเป็นพลเมืองดีที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณสมบัติ สามารถสร้างตัวเองได้ ควบคุมตัวเองได้ และดำรงชีพอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประโยชน์และผาสุก.

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอย้ำอีกครั้งหนึ่ง ให้บัณฑิตครูที่กำลังจะออกไปเป็นครู เป็นอาจารย์ ได้ทราบตระหนักว่า ความเจริญมั่นคงของชาติขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน. ผลการอบรมสั่งสอนเยาวชนของท่าน ถือได้ว่าเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติ. ฉะนั้นท่านทั้งหลายจะต้องพยายามปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างให้สำเร็จผลโดยไม่บกพร่อง ด้วยพลังกาย พลังใจ และพลังปัญญา ให้สมกับที่แต่ละคนมีหน้าที่อันสำคัญและมีเกียรติ.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน
ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และขอให้
ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระราชโฆวาท
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันอาทิตย์ ที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคเช้า)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยครูในวันนี้ ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของครู มีข้อความสำคัญสรุปได้ว่า การจะปฏิบัติหน้าที่ให้สัมฤทธิ์ผลด้วยดีนั้น จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถทางวิชาการเป็นหลัก อาศัยจิตใจอันสุจริตหนักแน่นเป็นพื้นฐาน และอาศัยคุณสมบัติพิเศษหลายประการเป็นเครื่องประกอบเกื้อกูล. วันนี้ จะพูดกับท่านทั้งหลายถึงเรื่องความรับผิดชอบ.

งานใดๆ ก็ตาม จะดำเนินไปได้สำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ก็เพราะผู้ปฏิบัติมีความรับผิดชอบ. คนรับผิดชอบ หมายถึงคนที่ได้รับมอบหมายหน้าที่การงานใดมาแล้ว ไม่ทอดทิ้ง ไม่ปล่อยเฉย ไม่เกี่ยง ไม่โยนไปให้คนอื่น หากแต่ตั้งอกตั้งใจทำ และพยายามทำให้ดีที่สุด อย่างนี้อย่างหนึ่ง. กับอีกอย่างหนึ่ง หมายถึงต้องรับรู้ด้วยว่า งานที่ได้ทำไปแล้วมีข้อใดส่วนใดเสียหายอย่างไรบ้าง เพื่อพิจารณาหาทางแก้ไขป้องกันไม่ให้เป็นอีก และพร้อมกันนั้นก็ต้องเห็นต้องรู้ว่างานที่ได้ทำไป มีสิ่งใดถูกต้องเหมาะสม เป็นผลดีบ้าง. จะได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น. ผู้มีความรับผิดชอบจะทำการงานใด ก็เป็นที่วางใจได้สนิทว่าจะไม่ทำงานเสียหาย มีแต่เจริญขึ้น ตรงข้ามกับคนไม่รับผิดชอบซึ่งให้ทำอะไรก็เสียหายหมด. ยิ่งให้ทำงานใหญ่ๆ สำคัญๆ เช่นงานให้การศึกษาแล้ว ก็จะทำให้อนาคตของชาติมีตมณเอาทีเดียว. ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้บัณฑิตครูสังวรในเรื่องความรับผิดชอบให้มากที่สุด.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความประสบความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้าในชีวิตและในหน้าที่การงาน สมตามที่ตั้งใจปรารถนาไว้ทุกคน.

พระราชโฆวาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู

ณ อาคารใหม่สวนอัมพร

วันอาทิตย์ ที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคบ่าย)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยครูในวันนี้. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันก่อนๆ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน มีข้อความสำคัญสรุปได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่การทำงานให้สำเร็จด้วยดีนั้น นอกจากจะใช้ความรู้ทางวิชาการแล้ว ยังต้องมีคุณธรรมเป็นรากฐานรองรับ และต้องอาศัยคุณลักษณะพิเศษอีกหลายประการ เช่นความรู้จักรับผิดชอบ เป็นเครื่องประกอบสนับสนุน. วันนี้ จะพูดกับท่านทั้งหลายถึงเรื่อง ความมีสติ.

สติ คือความระลึกู้ เช่นรู้ว่าตัวเป็นใคร มีฐานะหน้าที่อะไร กำลังทำอะไรอยู่ รู้ว่าอะไรดีอะไรชั่ว อะไรควรทำไม่ควรทำ. มีลักษณะตรงข้ามกับความหลง ความเพลิน ความไม่รู้ตัว. สติเป็นเครื่องควบคุมคนให้ปรกติ ไม่บ้า ไม่หลง. คนบ้า คนหลง คนไม่อยู่ในลักษณะปรกติ จึงเรียกว่าคนเสียสติ หมดสติ. พูดเท่านั้น ก็เห็นได้ว่าสติสำคัญมาก. ใครขาดสติไปเมื่อใด ก็ผิดปรกติไปเมื่อนั้น. เพราะฉะนั้น ท่านจึงสอนให้ตั้งสติให้ดี ทำสติให้บริบูรณ์ เพื่อมิให้ผลอลง แล้วทำตัวทำงานอย่างผิดปรกติ หรือข้อใหญ่ใจความก็คือ มิให้ผิดพลาดนั่นเอง. บัณฑิตครูจำเป็นต้องควบคุมตัวเองอย่างมากในฐานะที่เป็นแบบอย่าง เป็นแม่พิมพ์ เป็นที่เคารพยกย่องของศิษย์และคนอื่น ๆ จำเป็นต้องสำรวมระวังกายวาจาความคิดอันอยู่ตลอดเวลา จำเป็นต้องงดเว้นการประพฤติปฏิบัติตามสวดกสบายของคนทั่วไปเพื่อรักษาเกียรติภูมิของครูไว้ ซึ่งจะทำให้สมบูรณ์ได้ก็ด้วยอาศัยความมีสติ. เมื่อมีสติแล้ว ก็จะสามารถยังคิดและยังทำสิ่งที่ไม่สมควรได้. พร้อมกันนั้น ก็จะชวนขวยคิดชวนขวยทำสิ่งที่ดีที่งาม ที่เป็นความถูกต้องความเจริญโดยไม่ลั้งเลใจ. การงานทุกอย่างก็จะเรียบร้อยบริบูรณ์ดี. หากมีสิ่งใดบกพร่องอยู่ ก็จะสามารถแก้ไขให้เรียบร้อยได้. ขอให้บัณฑิตพยายามตั้งสติให้มั่นคงบริบูรณ์

จะได้ช่วยให้การปฏิบัติงานดำเนินไปด้วยดีมีคุณภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง
แก่ส่วนรวม แก่ประเทศชาติได้ครบทุกอย่าง.

ในพระบรมภาภิเษยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน
มีความระลึกบุญคุณอยู่ทุกขณะ เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่การงาน สร้างสรรค์ความสำเร็จ
และความเจริญก้าวหน้าให้แก่ตนเองและประเทศชาติได้สมดังความปรารถนา และให้ทุกท่าน
ที่มาร่วมพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์สืบไป.

พระราชโฆวาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู

ณ อาคารใหม่สวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคเช้า)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยครูในวันนี้ ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดถึงหน้าที่ของครู สรุปความสำคัญได้ว่า ครูมีหน้าที่พัฒนาตนเองด้วยการใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ มีหน้าที่พัฒนาเยาวชนด้วยการให้การศึกษาด้านวิชาการและด้านคุณธรรม ซึ่งครูจะต้องมีความตั้งใจจริง เข้มแข็ง รับผิดชอบหนักแน่นอดทน ซื่อสัตย์บริสุทธิ์ใจ จึงจะทำได้สำเร็จ. วันนี้ ข้าพเจ้าจะพูดถึงหน้าที่ของครูในด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม.

ในฐานะที่บัณฑิตครูเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ได้รับความเกื้อกูลจากสังคมทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ท่านจะต้องทำประโยชน์ให้แก่สังคมด้วยการนำความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ไปให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นต่างๆ เพื่อช่วยปรับปรุงส่งเสริมให้得有ชีวิตความเป็นอยู่สุขสบายตามสมควรแก่สภาพ. ก่อนอื่น ท่านจะต้องทราบตระหนักว่าฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่่นั้นเป็นรากฐานความมั่นคงของชาติ จะต้องให้ประชาชนส่วนใหญ่กินดีอยู่ดี บ้านเมืองจึงจะดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง. และสิ่งที่จะต้องทำก็คือ การให้ความรู้ความเข้าใจในด้านต่างๆ เช่นด้านการรักษาสุขภาพอนามัย การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การใช้วิชาการและอุปกรณ์ประกอบอาชีพที่ทันสมัย เพื่อให้ประหยัดแรงงาน เวลา ทุนรอน และสามารถนารพยากรธรรมชาติในแต่ละท้องถิ่นมาทำประโยชน์ได้มากขึ้น. แต่มีข้อสำคัญที่จะต้องระมัดระวังอย่างที่สุดคืออยู่ว่า การสอนการแนะนำของท่านจะต้องไม่เป็นการไปเปลี่ยนแปลงหรือลบล้างสิ่งดีงามที่มีอยู่เดิม เช่น วัฒนธรรมประเพณี ความศรัทธา เชื้อถือที่อยู่ในทำนองคลองธรรม งานอาชีพ งานช่าง รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้และวิธีการเดิมที่ยังมีประโยชน์มีคุณค่าและเป็นลักษณะเด่นของชุมชนนั้นๆ ซึ่งท่านควรจะถือเป็นหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง ว่าจะต้องช่วยธำรงรักษาไว้มิให้เสื่อมสูญ.

เพื่อการนี้ ท่านทั้งหลายจะต้องประสานงานกับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายอื่นๆ อย่างใกล้ชิด ต้องพยายามทำตัวให้เข้าถึงทุกคนให้ได้ ด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตัว ด้วยความจริงใจ ความบริสุทธิ์ และเมตตาธรรม. ถ้าท่านสามารถชักจูงประชาชนให้ความร่วมมือแก่ท่านได้แล้ว การพัฒนา ก็จะประสบความสำเร็จ ยังผลให้ชุมชน สังคม ตลอดจนประเทศชาติดำรงมั่นอยู่ได้ด้วย ความสงบสุข และความก้าวหน้าสถาพร.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมี กำลังกาย กำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง สามารถทำประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมือง ได้โดยสมบูรณ์ และขอให้ทุกท่านที่มา ร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระราชโฆวาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู

ณ อาคารใหม่สวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคบ่าย)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยครูในวันนี้ ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ไปครั้งหนึ่ง ถึงเรื่องการให้การศึกษาแก่เยาวชน ว่าควรจะให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาทั้งสองด้าน คือด้านวิชาการ และด้านคุณธรรมความประพฤติ ความคิดจิตใจเพื่อให้เขาเหล่านั้นมีความฉลาดสามารถบริบูรณ์ทุกส่วนล้วนพอเหมาะกัน อันจะนำไปใช้ประกอบอาชีพการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

วันนี้ ข้าพเจ้าจะพูดถึงเรื่องการสอนของครู ซึ่งจะช่วยให้การให้การศึกษาแก่เยาวชนบรรลุผลตามเป้าหมายดังกล่าว. บัณฑิตครูควรจะได้พิจารณาไตร่ตรองให้รอบคอบและเห็นกระจ่างชัด ก่อนที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ ว่าการปฏิบัติงานในด้านการสอนนั้นยากลำบากยิ่งกว่าการเรียนมากมายนัก เพราะการเรียนเรียนไปตามหลักสูตร ส่วนการสอนนั้น ผู้สอนจะต้องใช้ความคิดริเริ่มอย่างมากในการสร้างบทเรียนให้เป็นที่ไปตามหลักสูตร. และในการนี้ จำเป็นต้องอาศัยเหตุผลสติปัญญา พิจารณาใคร่ครวญให้จนถ่องแท้ว่าจะสอนอะไร อย่างไร เมื่อใดเพียงใด เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย. มิฉะนั้นการสอนก็จะไม่ได้ผล ไม่ว่าผู้สอนจะมีวิชาความรู้ดีเพียงใดก็ตาม. นอกจากนี้ ยังจะต้องหมั่นสำรวจและปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงงานในหน้าที่อยู่ตลอดเวลา เพื่อเอาชนะอุปสรรค และแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่มีักจะมีอยู่เสมอๆ. เมื่อมีอุปสรรคและปัญหา ท่านทั้งหลายอย่าได้ท้อถอย. จงพยายามปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็งให้สมกับภูมิปัญญาและความรู้ที่ได้ศึกษามา. จงมีความตั้งใจจริงอุตสาหะ หนักแน่นอดทน กล่าวหาญที่จะเผชิญความยากลำบากทุกอย่าง ใช้สติความระสีร์รู้ควบคุมความคิดอ่าน. ใช้ปัญญาความฉลาดรอบคอบในเหตุผลเป็นเครื่องแก้ไขลุล่วงไป. ถ้าท่านทั้งหลายสามารถปฏิบัติได้ครบถ้วนตามที่กล่าวมานี้ เชื่อว่าการสอนจะบรรลุผลสำเร็จสมดังมุ่งหวัง จะมีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงาน และจะทำให้สังคมและชาติบ้านเมืองมีความก้าวหน้ารุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจเข้มแข็งที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อเยาวชนไทยและประเทศชาติ. ขอให้ประสบความสำเร็จ และความเจริญในหน้าที่การงานโดยทั่วกัน.

พระราชโฆวาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู

ณ อาคารใหม่สวนอัมพร

วันอังคาร ที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคเช้า)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยครูในวันนี้. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อหลายวันที่ผ่านมา ข้าพเจ้าได้พูดถึงคุณสมบัติและหน้าที่ของครูไว้หลายประการ สรุปได้ว่าครูที่ดีจะต้องมีทั้งความรู้ ความคิด และจิตใจที่ดีงาม ต้องพัฒนาตนเองด้วยการใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ พัฒนาเยาวชนด้วยการให้ความรู้ ทั้งด้านวิชาการและคุณธรรม เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์สำหรับชีวิต และที่สำคัญอีกส่วนหนึ่ง คือต้องพัฒนาชุมชนและสังคมให้เจริญมั่นคง ด้วยการแนะนำเผยแพร่ความรู้ด้านต่าง ๆ ให้. วันนี้ ข้าพเจ้าจะพูดกับท่านถึงเรื่องการลงมือปฏิบัติ.

บัณฑิตทุกคนต่างก็ได้รับปริญญาไปแล้ว นับว่ามีความหมายสำหรับตัวท่านเองและประเทศชาติมาก คือประเทศชาติจะได้บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น เป็นกำลังในการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ส่วนรวม. การสร้างสรรค์ประโยชน์จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการลงมือปฏิบัติ. ถ้ายิ่งไม่ปฏิบัติ ก็มีแต่ความหวังและการรอคอย. ความรู้ที่อุตสาหกรรมดีแต่เรียนมาด้วยยากก็ยังไม่เป็นหมันอยู่ เพราะวิชาความรู้จะผลิดอกออกผลได้ก็ต่อเมื่อได้นำออกใช้. เพราะฉะนั้นทุกคนอย่านิ่งอยู่. เมื่อเรียนทางทฤษฎีมาดีแล้ว จะต้องนำออกปฏิบัติ. หากยังปฏิบัติกันที่ไม่ได้ เพราะไม่รู้วิธี ก็เร่งรีบชวนขายเรียนรู้ฝึกฝนเข้า ด้วยความตั้งใจและความหมั่นขยัน. ใช้เหตุใช้ผลและความพิจารณาไตร่ตรองเป็นเครื่องช่วยประคับประคอง. ใช้ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐาน. ไม่ซำฮั่นนักก็จะเป็นนักปฏิบัติงานที่สามารถ และทำประโยชน์เพื่อตน เพื่อคนอื่นได้อย่างพร้อมมูล.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีความเข้มแข็งทั้งกายและใจ ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานให้สำเร็จผลโดยสมบูรณ์. และขอให้ประสบความสำเร็จ ความสุข และความเจริญก้าวหน้าได้ดังประสงค์ทุกๆ ประการ.

พระราชโฆวาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วันอังคาร ที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยครูในวันนี้ ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อเช้านี้ ข้าพเจ้าได้พูดถึงเรื่องการลงมือปฏิบัติ ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การงานทั้งปวงสำเร็จ. ใครก็ตาม แม้จะมีวิชาความรู้สูงเพียงใด ถ้าเป็นแต่รู้ ไม่ลงมือทำ ผลงานและประโยชน์ก็ไม่เกิด ความรู้ก็เป็นหมัน. เมื่อมีความรู้แล้ว จะต้องนำมาลงมือปฏิบัติ. หากปฏิบัติยังไม่ได้ ก็ต้องชวนขวยเรียนรู้อีกทำให้จนทำเป็น. แล้วผลจึงจะเกิด ทำให้การงานตัวเองและส่วนรวมเจริญได้. วันนี้ จะพูดกับท่านทั้งหลายถึงเรื่อง การทำให้ดี.

เวลามีงานหรือมีสิ่งใดให้ทำ ใครๆ รวมทั้งบัณฑิตครูทุกคนด้วย คงจะเคยถูกกำชับให้ทำให้ดีอยู่บ่อยๆ. ทำให้ดีนั้นหมายความว่าอย่างไร. ตอบง่ายๆ ตรงๆ ก็ว่าทำให้ถูกต้อง ให้เสร็จทันเวลา ให้ได้ผลเป็นประโยชน์อย่างเดียว อย่าให้พลาดจากที่วานี้ไปได้. ดังนั้นปัญหาจึงไม่ได้อยู่ที่ ทำให้ดี แต่อยู่ที่ว่าจะทำให้ดีได้อย่างไร. เมื่อเราจะทำอะไรให้ดี เบื้องต้นจะต้องพิจารณาให้เห็นกระจ่างชัดก่อนว่า สิ่งนั้นงานนั้นปราศจากโทษ และจะอำนวยประโยชน์ได้จริง. ความมองเห็นประโยชน์นี้จะทำให้เชื่อมั่นและพอใจที่จะทำให้อำนาจสำเร็จ. เมื่อความพอใจทำและมุ่งมั่นในผลสำเร็จเกิดขึ้นแล้ว ก็พึงระดมเครื่องมือในกายในใจให้พร้อมทุกส่วน มาเป็นกำลังทำงาน. เครื่องมือเหล่านั้นก็คือคุณสมบัติต่างๆ ทั้งหมดในตัวท่าน ที่สำคัญเช่น ความขยัน ความอดทนเสียสละ ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความรอบคอบระมัดระวัง ความละเอียดถี่ถ้วน ความตั้งใจเป็นกลางไม่หวั่นไหว ความซื่อสัตย์บริสุทธิ์ใจ ตามที่ได้เคยพูดถึงบ้างแล้วในวันก่อน. เมื่อท่านมีความรู้ดีแล้วมีความมั่นใจในงานดีแล้ว มีเครื่องเกื้อหนุนทางกายทางใจพร้อมแล้ว ท่านก็จะทำให้ดีได้ไม่ยากลำบากนักและจะได้ประโยชน์จากน้ำพักน้ำแรงของท่านเต็มบริบูรณ์ ไม่มีบกพร่อง.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จ ความสุข ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน สมดังที่มุ่งหวังไว้ทุกประการ.

พระราชโฆวาท
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคเช้า)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยครูในวันนี้. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้พูดคุยกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเจ็ดวันแล้ว ถึงเรื่องการเป็นครูบ้าง งานของครูบ้าง วิธีทำงานให้ได้ผลบ้าง. ถ้าท่านชวนขวยไปหาอ่านดู ก็จะทราบว่ามีข้อความอย่างไร.

สองวันสุดท้ายนี้ ตั้งใจจะพูดเรื่อง ทศพิธราชธรรม เพราะเห็นว่าเป็นยอดปรารถนาของคนเราส่วนใหญ่. แต่ทศพิธราชธรรมนี้จะพูดถึงนี้ ขอเป็นอริยทศพิธราชธรรมดีกว่าอื่น เพราะใครมีแล้วจะได้ไม่ถูกฉกฉุกชิง ทั้งยังใช้ไม่หมด และช่วยตัวเองให้พ้นความเสื่อมความจนทั้งปวงได้ด้วย.

ทศพิธราชธรรมอันดับแรกคือ ศรัทธา ความเชื่อหรือความเชื่อถือ หมายถึงเชื่อถูกและเชื่อเป็น. เชื่อถูกก็คือเชื่อเพราะพิจารณาไตร่ตรองตามเหตุตามผลจนเห็นแจ้งจริงแล้วจึงเชื่อ. เชื่อเป็นก็คือเชื่อเพราะเป็นประโยชน์ ไม่ทำให้ตัวเสื่อมทรามลงไป หากทำให้ตัวดีขึ้นฉลาดขึ้น เช่น เชื่อว่าคนเราต่างก็เพราะกรรมความประพฤติปฏิบัติ เป็นต้น. อันดับที่สอง คือ ศีล ความงดเว้น ซึ่งมีได้หมายเฉพาะแต่ศีลของพระภิกษุสามเณรหรือศีลแปดศีลห้า หากแต่หมายถึงการสำรวมระวังตัวอยู่ในระเบียบวินัยที่ดี งดเว้นความประพฤติปฏิบัติที่จะทำให้เสื่อม ให้ผิดปรกติจากสภาพของตนที่เป็นอยู่ เช่น รักษาระเบียบวินัย แบบแผน จรรยาของครู เพื่อไม่ให้เสื่อมเสียจากความเป็นครูไป เป็นต้น. เพียงสองประการนี้ก็พอจะเห็นได้แล้วว่า อริยทศพิธราชธรรมช่วยรักษาและส่งเสริมบุคคลให้มั่นคงปลอดภัยและเจริญขึ้นเป็นอันมาก. บัณฑิตครูจึงควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาให้เข้าใจจริงและอบรมให้บริบูรณ์ขึ้นในตนเอง เพื่อความเจริญและความผาสุกร่มเย็นของประเทศชาติไทยของเรา

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมี
ความเข้มแข็งทั้งกายใจ และปัญญา ให้ประสบความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรือง
ในหน้าที่การงาน สมดังปรารถนาทุกประการ.

พระราชโฆวาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู

ณ อาคารใหม่สวนอัมพร

วันพุธ ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคบ่าย)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยครูในวันนี้ ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อเข้า ข้าพเจ้าได้พบกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงอริยทรัพย์ แต่จำกัดไว้เพียงสองข้อ คือ ศรัทธา ความเชื่อเพราะพิจารณาเห็นแจ่มแจ้งตามเหตุผล ข้อหนึ่ง อีกข้อหนึ่งคือ ศิล ซึ่งหมายถึงการสำรวมระวังตัวอยู่ในระเบียบวินัยและแบบแผนความประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม ทุกๆ อย่าง. วันนี้จะพูดถึง หิริ กับ โอตตัปปะ ต่อไป.

หิริ แปลกันว่าความละอายต่อบาป ได้แก่ความรู้สึกละอาย รังเกียจ สยะสยงต่อการกระทำชั่ว ทุกจริต จึงไม่มีวันจะทำชั่วได้ลง เพราะความนึกละอายนั้น. โอตตัปปะ แปลกันว่าความเกรงกลัวต่อผลของบาป ได้แก่ความคิดวิตกหวาดหวั่นไปว่า เมื่อทำชั่วทำผิดแล้ว จะเกิดผลร้ายเป็นโทษได้ต่างๆ นานา ทั้งแก่ตัว ทั้งแก่คนอื่นๆ ด้วยความหวาดหวั่นเกรงกลัวผลร้ายนั้น จึงไม่ยอมทำชั่วทุกจริต. หิริกับโอตตัปปะ ถ้ามีพร้อมในผู้ใดแล้ว เป็นอันแน่ใจว่าผู้นั้นจะไม่ทำผิดทำชั่วเป็นเด็ดขาด. เมื่อใครก็ตามไม่ทำชั่ว ก็ไม่ทำตัวให้เป็นพิษเป็นภัยกับผู้อื่น มีแต่จะบันดาลให้ส่วนรวมปลอดภัยร่มเย็น. สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสธรรมสองประการนี้ ว่าเป็นธรรมอันเป็นโลกบาล หรือธรรมที่เลี้ยงรักษาโลก และเป็นเทวธรรมหรือธรรมที่ทำให้คนเราสูงขึ้นเป็นเทวดา. บัณฑิตควรจะได้พิจารณาไตร่ตรองดูว่า ความยุ่งยากเดือดร้อนทั้งปวงนั้น เหตุใหญ่มาจากความบกพร่องในธรรมะสองข้อนี้. จึงทำเป็นคนด้าน หนา กล้ากระทำชั่ว เบียดเบียนกันได้สารพัดอย่าง. และเมื่อคิดเห็นแล้วก็ควรที่จะเร่งรัดอบรมให้หิริโอตตัปปะเจริญสมบูรณ์ขึ้นในตัว จักได้เป็นผู้มีความดีความเจริญและช่วยคลายร้อนผ่อนทุกข์ ให้บ้านเมืองสงบร่มเย็นลงทันตาเห็น.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน ประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าในชีวิตทุกๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระราชโฆวาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยครูในวันนี้ ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

วานนี้ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องอริยทรัพย์ แต่ยังคงอยู่เพียงข้อที่สี่. เช้าวันนี้จะพูดต่ออีกสองข้อ คือ พาหุสัจจะ กับ จาคะ.

พาหุสัจจะ หมายความว่า การได้ยินได้ฟัง ได้เรียนรู้ ได้ผ่านพบมาก ซึ่งทำให้เกิดความฉลาดรอบรู้ ตรงกับการใฝ่หาวิชาความรู้ ที่พูดไว้ในคราวก่อนนั่นเอง. พาหุสัจจะนี้ทางพระพุทธศาสนายังอธิบายลักษณะไว้ด้วยว่า ต้องเรียนรู้ผ่านพบมาก ต้องกำหนดจดจำได้ ต้องพูดเล่าได้ ต้องนำมาไตร่ตรองให้แจ้งแก่ใจ จึงจะเป็นพาหุสัจจะแท้ เป็นอุดมมงคลพหุบุคคลให้เจริญขึ้นได้. อีกข้อหนึ่ง คือจาคนั้น ได้แก่ ความสละ มีความหมายเป็นสองนัย. นัยหนึ่ง คือสละหรือละวางความชั่วความทุจริตในกายวาจาใจของบุคคล เช่น ละวางความเกียจคร้าน ด้านหนา มักได้ เห็นแก่ตัว ริษยา อาฆาต เย่อหยิ่ง หยาบคาย เสียด เพื่อให้ตัวเองดีขึ้นเพราะคลายความร้อนระอุจากความชั่วทุจริตนั้นๆ ลงได้. อีกนัยหนึ่งคือมีความเสียสละ ได้แก่ยินดีสละประโยชน์ส่วนตนเอง อันถือว่าเป็นส่วนน้อย เพื่อให้ได้ประโยชน์ส่วนใหญ่ที่สำคัญกว่า ที่กว้างขวางยั่งยืนยิ่งกว่า เช่นบัณฑิตครูเต็มใจเสียสละความสุขสะดวกสบายของตัวเอง ไปสอนเด็ก ไปพัฒนาชุมชนในถิ่นทุรกันดาร เพื่อประโยชน์เพื่อความเจริญของประชาชนและบ้านเมือง เป็นต้น.

เพียงธรรมะสองข้อเท่านั้น ก็พอจะเห็นแล้วว่า คู่คุ้มครองป้องกันและส่งเสริมบุคคลให้สวัสดีและเจริญได้มากมายแน่นอนเพียงไหน. บัณฑิตครูจึงควรศึกษาอริยทรัพย์ให้เข้าใจ และอบรมให้บริบูรณ์ขึ้นในตนเอง เพื่อความก้าวหน้าผาสุกอันมั่นคงยืนยาวของตนของส่วนรวม.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน ประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญในชีวิตทุกๆ ประการจงทั่วหน้ากัน.

พระราชโฆวาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู

ณ อาคารใหม่สวนอัมพร

วันศุกร์ ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (ภาคบ่าย)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยครูในวันนี้ ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

สองวันมาแล้ว ข้าพเจ้าได้พบกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องอริยทรัพย์ ได้กล่าวเป็นลำดับมาหกข้อ คือ ศรัทธา ศีล หิริ โอตตปปะ พาหุสัจจะ และจาคะ ซึ่งล้วนเป็นธรรมะที่จะเกื้อหนุนนำพาให้เจริญสวัสดิ. วันนี้จะพูดถึงข้อสุดท้ายคือ ปัญญา.

ปัญญา แปลว่าความรู้ทั่ว หมายถึงความรู้จริง รู้ชัด เพราะสามารถหยั่งทราบและเข้าใจถึงสาระแก่นแท้ของเรื่องราวต่างๆ อย่างกระจ่างแจ้ง ถูกต้องตามเหตุตามผล ตามสภาพที่เป็นจริง. ความเห็นชัด เข้าใจชัดนี้ จะเกิดขึ้นได้ด้วยการฝึกฝน คือฝึกตั้งใจมั่นคงไม่ให้หวั่นไหวต่ออารมณ์ที่ซบที่ซังทุกอย่าง สำหรับระดับตระวังความคิดอ่านให้เป็นระเบียบและเป็นขั้นตอน หัดทำจิตใจให้เป็นกลาง ให้ถูกเหตุถูกผลตามที่เป็นจริง จนเคยชินชำนาญ เกิดเป็นปัญญาขึ้น. ปัญญานี้เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง ที่ทำให้เห็นความถูกความผิด ความดีความชั่ว ความเหมาะสมความควรทุกอย่าง. สำหรับบัณฑิตอย่างท่านทั้งหลายนี้ ถ้าอบรมปัญญาให้บริบูรณ์ขึ้น และนำมาใช้ควบคู่กับวิทยาการของท่านโดยตลอดแล้ว จะได้รับผลสำเร็จสูงสุด. ทำให้เป็นผู้สามารถแท้จริงในการทำงาน การแก้ปัญหา การปรับปรุงพัฒนาครบทุกด้าน. ทุกคนจึงควรอย่างยิ่งที่จะอบรมปัญญาให้เกิดขึ้นตามนัยดังกล่าว จักได้สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์อันพึงประสงค์ ให้บังเกิดแก่ตนเอง แก่ส่วนรวม และประเทศชาติยิ่งขึ้นไป.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิตร มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ตั้งทั่วกัน.

คู่มือครู

พระราชโฆวาทในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พระราชทานแก่บัณฑิตวิทยาลัยครูทั่วประเทศ

พุทธศักราช ๒๕๒๖

.....

อำนวยการ	ศาสตราจารย์พิเศษชงทอง จันทรางศุ เลขาธิการสภาการศึกษา
ที่ปรึกษา	นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล รองเลขาธิการสภาการศึกษา นางสุทธศรี วงษ์สมาน รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดำเนินการ	นางอัมพร พงษ์กังสนนันท์ ผู้อำนวยการศูนย์ประชาสัมพันธ์การศึกษา
ประสานงาน	นางสาวสุวิพร ศรีสุพรรณถาวร นางสาวไกล่ตา สดสมศรี นางสาวทัศนวิทย์ เนียมบุบผา นายสุภสิทธิ์ ภูภักดี นางสาวพิมพ์รภัส แสงประจักษ์ นางสาวมณี เสือเล็ก

ISBN 978-616-7324-32-6

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๒๕๕๓ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

เลขที่ ๙๙/๒๐ ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร ๐-๒๖๖๘-๗๑๐๐-๒๔ ต่อ ๑๑๑๖-๑๑๑๗

Website : <http://www.onec.go.th>

พิมพ์ที่ : เอส เอ็ม เซอร์คิตเพรส โทร ๐-๒๘๗๑-๑๗๗๕